

веческого в человеке связана в романе с проблемой полного игнорирования властью личности, превращение всех и каждого в безликую массу, которой было бы легко управлять.

Ключевые слова: голодомор, антигуманная мораль, личность, безликая масса, тоталитарное общество, зло, символ *жёлтого князя*.

Sushko Oksana, Turkina Yuliya. The Problem of Death in the Novel by V. Barka «Yellow Prince». In the article there is presented the material revealing the impressive pictures of the Holodomor (Great Famine) in Ukraine in 1932–1933, there is shown inhumane totalitarian morality of the society alien to human nature. Symbolic embodiment of the mystical total Evil in the image of Yellow Prince goes through all the literary work. The problem of the destruction of everything human in a man by the totalitarian system in the novel is connected with the problem of complete ignoring a personality by the power, turning everyone into the faceless mass which can easily be controlled.

Key words: the Holodomor (Great Famine), inhuman morality, personality, faceless mass, totalitarian society, evil, symbol of *yellow prince*.

Стаття надійшла до редколегії
02.08.2015 р.

УДК821.161.2'82-94(4777.8)

Марія Федунь

Белетристичний компонент у західноукраїнській мемуаристиці першої половини ХХ століття

У статті проаналізовано масив споминів Західної України перших десятиріч ХХ ст. Зокрема, автор докладно зупиняється на подорожній «Венеції» Осипа Назарука. Збагачений белетристичним компонентом, елементами еґо-белетристики, твір галицького письменника став окрасою вітчизняної мемуаристики.

Ключові слова: мемуари, мемуаристика, спомини, спогади, белетристика, еґо-белетристика, дигресія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз досліджень цієї проблеми. Минулого століття в літературознавстві побутували такі звичні для нас терміни, як «маргінальна література», «елітне письменство», «література факту» та ін. Нині ж у широкому науковому послуговуванні, крім названих, використовують визначення «література № 2», «література №1» і подібні. Так, українське письменство багатобарвне. Як слушно стверджує С. Філоненко, масив літературних явищ – неоднорідний та багаторівневий. На нашу думку, література – це своєрідний мікс, особливо ж тоді, коли йдеться про мемуаристику. У цьому сенсі, за М. Черняк, мистецтво слова є мультилітературою, тобто конгломератом рівноправних, хоча й різноорієнтованих за своїм характером, а також різноякісних за рівнем виконання літератур. Має рацію Я. Поліщук, стверджуючи: література не становить органічної єдності, а розкладається на кілька підсистем. Уважаємо, що елементи цих підсистем взаємопов'язані та приречені на взаємопроникнення, що дає змогу митцям подавати якісні оригінальні твори.

Так, погоджуємося: художня література – не звичайне механічне нагромадження фактів, їх автоматична сума, – письменство функціонує як складний природний механізм, здатний до самоорганізації. Експериментатором у цій її властивості виступає автор. І він, думаємо, не погодився б на такий некоректний поділ письменства, як «література № 2», «література №1». Більш прийнятливими, як на нашу думку, є сучасні терміни «мідл-література» (якісні твори масового письменства), «мультилітература» та ін. Не станемо заперечувати, що часто-густо популярна белетристика вноситься в тексти інших жанрів, зокрема мемуарної літератури.

Оскільки в процесі дослідження західноукраїнської мемуаристики перших десятиріч ХХ ст., яка ще не ставала предметом глибоких спеціальних синтетичних досліджень (не враховуємо тут, звичайно, нашу монографію «Вітчизняна мемуаристика в Західній Україні першої половини ХХ століття: історичні тенденції, жанрова специфіка, поетика» [4] й інші статті), ми зауважили в ній неабияку оригінальність текстів, тому й хочемо повести мову про це. Предметом уваги обираємо белетристичний компонент цього маловивченого материка української літератури. У цьому й поля-

гає актуальність наших пошуків. Ставимо своїм завданням глибше проаналізувати один із західно-українських текстів, а саме – спогадовий твір «Венеція. Катедра Св. Марка. Палата дожів»¹ Осипа Тадейовича Назарука (про деякі його подорожні твори та про самого автора див. у підготовленому та зреалізованому нами виданні «Осип Назарук. Мемуари» [2]).

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Оскільки йтиметься про белетристичний компонент, варто, на нашу думку, передовсім зупинитися на терміні «белетристика». У Вікіпедії нині знаходимо таке потрактування: «Белетристика (фр. *Belles Lettres* – «художня література») – розповідна художня проза – романи, повісті, оповідання, новели. Сьогодні часто белетристику розуміють як «масову літературу», яка протистоїть «високій літературі», – але на сьогодні точного визначення цих понять немає, що, власне, ускладнює дискурс із цього питання. Насправді белетристика протистоїть публіцистиці, тобто документальному жанру» [7]. З останнім твердженням, на нашу думку, важко погодитися, адже свого часу ми вже говорили про публіцистичність подорожньої «Венеції» О. Назарука (а сьогодні – про її белетристичний компонент!) у зіставленні з «Подорожжю до Італії» Й.-В. Гете.

Більш лаконічне визначення аналізованого нами терміна дають вітчизняні словники: «БЕЛЕТРИСТИКА, и, ж. Художня література, переважно романи, повісті та оповідання» [3, с. 155]. Отже, белетристика – у широкому значенні – твори художньої літератури взагалі, у вузькому – художня проза. Дуже часто белетристикою називають ту прозу, якій характерні гостросюжетність, інтрига, несподівані перипетії, що повсякчас викликають цікавість і захоплення в читачів. Усе частіше в сучасному літературознавстві белетристика вживається на позначення легкої, жвавої, доступної розповіді про якусь подію чи наукову проблему, відому постать задля їх популяризації. Уживається й похідний термін «белетризація». До останньої вдавався І. Пільгук, розповідаючи про життєтворчість І. Котляревського, С. Руданського, Панаса Мирного та інших. Формотворчий чинник белетристики – процес трансформації фабули в сюжет. Дослідник Д. Лихачов слушно наголошував, що розвиток «белетристичності» є насамперед розвитком оповідального мистецтва, причому оповіді сюжетної.

Якщо ж говорити про спогадову літературу подорожнього характеру, то тут варто підтвердити логічність того факту, що життя цікавіше за художній роман: мемуари здатні дати чимало сюжетів і замінити белетристику. Більше того, спомини можуть увібрати й елементи белетристики, як це маємо в мемуарних творах багатьох авторів перших десятиріч ХХ ст. (О. Кисілевської, О. Назарука, С. Яблонської (подаємо за абетковим принципом) та ін.). І тут може бути вирішений конфлікт, який виник ще за часів В. Белінського і Д. Писарева й триває до сьогодні. Щоправда, нині центр цього конфлікту чомусь змістився на протистояння белетристики та публіцистики й полягає в тому, що белетристам дорікають відсутністю соціальності та документальності, а також надмірним зловживанням словесністю й художністю всупереч реалістичності. На прикладі вже згаданої вище «Венеції» О. Назарука такий конфлікт, на нашу думку, можна вважати частково вичерпаним.

Отож фабула подорожнього твору галицького письменника полягає в тому, що він, їдучи на лікування до Італії, опиняється в місті на воді, ставить своїм завданням (і виконує його!) – ознайомитись із церквою Св. Марка та палатою дожів. Фабула переростає в цікаві сюжети, пов'язані з історичним минулим. І не лише Венеції, а й України. Більше того, мемуарист зізнається, що впродовж оповіді про побачене хоче дати своїй нації повчальні політичні уроки. Отже, книга, яка задумувалась і як туристичний путівник (про це автор пише в прикінцевих словах свого видання), перетворюється на оригінальний текст з елементами публіцистики та белетристичним компонентом. Іноді важко розмежувати ці особливості, навести їх осібню та поза мемуарним контекстом. Та ми аж ніяк не ставимо своїм завданням препарувати текст галицького діяча. «Венеція» О. Назарука – твір добре продуманий, викінчений, художньо збагачений.

«Місто серед води» [1, с. 24]², «найбагатше місто середньовічної Європи» [1, с. 44], «місто на лягунах» [1, с. 51], приваблює публіциста й письменника своєю історією, красою та неповторністю, викликало в нього непересічні роздуми. Наскільки потужні думки автора свідчить хоча б таке його визначення свого стану й відчуттів у момент споглядання величного мистецтва Італії: «Так тихо-тихо, як серед спеки на полі, коли колишеться спіла пшениця. У розпаленім воздусі здається, що хтось тебе кличе

¹ Далі назву подаємо як «Венеція».

² Тут і далі, цитуючи джерела першої половини ХХ ст., зберігаємо стиль оригіналів, однак цитати наводимо відповідно до сучасного правопису.

по імени. В літні гарячі дні, коли збіжжя дозрівають на полях, не раз здається, що кличуть» [1, с. 130]. Будучи прискіпливим і точним у змалюванні дрібниць (натрапляємо навіть на названу після обчислення кількість сходин чи величину залу тощо), автор не бариться з художніми описами побаченого, предаючи своє здивування й захоплення: «На стіні портрет Св. Теклі. Що тут малюноків, малюноків! А різьб, різьб! А золочень, золочень! А емалії, емалії! А праці, праці! Всього того стало б на 10 величавих церков, і може було б далеко краще, якби розділив надмір того, що тут вложено» [1, с. 27].

О. Назарук під впливом від побаченого звертався до історичного минулого, яке спонукало автора-мемуариста до зображення глибоких взаємопов'язаних сюжетів і минулого, і сучасного йому. На сторінках «Венеції» історична белетристика (так популярна в період першої половини ХХ ст. й близька письменникові!), вважаємо, заграла всіма барвами. Плавні переходи від того, що відкривалося перед очима дописувача, до історичних фактів, численні політичні дигресії тощо роблять книгу О. Назарука насиченою інтригою, вносять у неї достовірність, надають оповіді доступного характеру. Навіть дилетант, не обізнаний з історією Венеції, читає цей спогадовий текст із повним розумінням та особливим захопленням. Отже, твір має здатність виходити на широку громаду й робитися доступним для масового читача.

Оскільки основні жанрові настанови белетристики – непередбачуваність сюжету, його розважальний характер, то гумор і сарказм, логічні переходи нашого автора від минулого до сьогочасся, думаємо, спрацьовують тут оригінально. У канву розповіді наратор уплітає й свої думки з приводу власної хвороби (як би то виглядало, якби його, хворого, доводилося виносити з катедри Св. Марка?). Та основні акценти оповіді, звичайно, зроблено на фактах такого плану: «Як венеціани здобули мощі Св. Марка?», історія спорудження катедри та палати дожів, українське минуле тощо.

Мемуари О. Назарука добре задумані та, як мовиться, широко закресні, що засвідчують прикінцеві слова автора: «Деякі дані про Венецію та деякі дані про різні твори мистецтва в ній я брав відки лише міг, з каміння і з паперу, з мурів Венеції та з книжок різних авторів, хоч все те в'язав я на свій лад. Моїй нації дав я тут на правду мій опис в моїх алузіях і дигресіях, що відносяться до неї, її минувшини, її сучасності і її будучини» [1, с. 397].

У полі зору нашого любителя історії (окрім відомих повістей, Назарук залишив читачам і розвідку «Олекса Довбуш», подорож «До Бакоти» тощо) перебувають «приватна» історія спорудження дивної церкви Св. Марка: «...зверха до ніякої церкви вона не подібна, бодай з тих, які я бачив у дійсності або на образку. Щось з азійської гарної пагоди, але не погода. Щось з театру, але не театр. Щось з американського кіна, але не кіно. Може ще найбільше подібна та будівля до прекрасної і дуже дорогої діточої забавки...» [1, с. 10]. І автор мемуарної оповіді вдається до домислення (такого рідкісного явища в мемуарах!): як же відбувалося замовлення венецьких купців щодо спорудження цієї святині: «... «інструкція» ... мусила звучати приблизно так: Хочемо такої церкви, аби була подібна до візантійських, але аби нам ніхто з візантійських послів не мав права сказати, що ми їх наслідували й аби ті драбуги лиш роти роззявили, як побачать нашу церкву» [1, с. 12]. Наприкінці опису цієї катедри мемуарист все ж таки розв'язує її загадку...

Уже традиційною нам убачається звичка галицького публіциста витягати науку з оглядин церков. У нарисі «Святиня мормонів» автор зізнається чому: «... святиня – це властиво галерія образів, яка викликає різні-прерізні думки» [2, с. 52]. Зокрема, побачена на Американському континенті церква до нього «говорить... про дві річи: 1) про зорганізовану пошану для свого і 2) про зорганізовану жертвенність для свого» [2, с. 52]. Катерда Св. Марка, вважаємо, говорить про з'єднання церков і спонукає до політичних візій на майбутнє.

А задля того, щоб описати палату дожів, автор, як справжній майстер художнього слова, удається теж до вельми оригінального початку: «...ні до одної з тих гарних і логічних будівель не вертає око, ні думка, ні серце з такою сердечністю, як вертає до тої великої простокутної скриньки на сірники, котра має надоліні те, що легке, нагорі те, що тяжке, а посередині те, що найлегше!» [1, с. 46]. Для того, щоб ужитися в минулому часі, наратор подає контрастні малюнки. Пізніше вони викличуть усе такі ж суперечливі роздуми, дигресії.

Не менш інтригувальна й розповідь мемуариста про той факт, як венеціани «прийшли в посідання» мощей Св. Марка [1, с. 21]. Складається враження, що про цю подію оповідає сам очевидець. Таке ж враження отримуємо й від переказаних ним не менш цікавих для нас історій зради дожі Фалієрі, розповіді про отримання винагороди за свою працю художником Я. Тінторетто тощо.

Не залишається поза увагою мемуариста й вітчизняна історія. Зокрема, княжий період: «Як золотистий і мозаїковий фронтон церкви Св. Марка у Венеції, так блищить далеко поза нами княжий період нашої історії з великими постатями наших князів Рурикового роду, з їх великанським завойовницьким і будівничим розмахом» [1, с. 37]. Задля характеристики князя Данила автор мемуарів удається до літопису, жалкуючи, що такий рід минувся: «Наш руїнник навіть не здає собі справи з того, що по сей день була б своя держава, якби він не убив останнього князя Рурикового роду ще заки той успів оставити по собі своє потомство. І то такого роду, що дав собі раду з масами руїників на величезних просторах, давав раду без залізниць і без телефонів, без радіо і навіть без добрих доріг. Роду розумного і хороброго, представника котрого так описує нам старий літописець-очевидець: «Князь Данил... бі бо дерз і храбр а от глави і до ногу его не бі на нем порока». І такий рід з коренем вимордували ми самі!» [1, с. 37]. Наведена цитата підсилює сарказм, спрямований проти більшовицького режиму.

Цілком логічно напрошується ще одна думка: «Венеція» О. Назарука – твір, у якому маємо елементи его-белетристики¹. На таке твердження спонукають нас і визначення автора, коли він пише про особливе почуття «дивности», яке його охоплює: «Тільки ходить довкруги мене і таки в мені те почуття дивности й розпирає мене, немов висуває мені очі з орбіт, експресіонує мою думку в такій силі, що вона рішучо непропорціональна до моєї втоми ні до того, що тут властиво бачу» [1, с. 18]. Почуття «здивування, постійного здивування» [1, с. 19] від побаченого в катедрі Св. Марка викликають в автора бажання якнайшвидшого та найвичерпнішого відкриття «тої таємниці вражіння» [1, с. 20]. А задля цього йому, дописувачеві, доведеться перейти усю історію спорудження вказаної церкви, описати її красу й загадковість, удатися до роздумувань про іскру Божу, політичну працю венеційських державників, наших князів і будівничих гетьманів України – І. Мазепу, П. Конашевич-Сагайдачного, Б. Хмельницького...

Під час споглядання надпису «Мир Тобі Марку, Мій Евангелисте!» в письменника з'являться певні асоціації та зродиться бажання написати про іншого Марка – Проклятого! Образ останнього тісно пов'язаний із роздумами про українців: «І мимохить пригадується... Марко Проклятий, той, що несе в торбі голову рідної матери, котру сам зарівав, і по коліна западається в землю під тягарем її... Але він іще не був найгірший з тих, яких видавала наша медом і молоком пливуча земля, де вишневі сади як сніг цвітуть... Не був найгірший, бо бодай не брехав, що задля “високої ідеї” зарівав матір свою. А кілько ж тепер таких ходить по нашій землі, й рідну матір зарізали, і кажуть до сеї пори, що зробили се “задля високої ідеї”, розуміється соціалістичної, аби, мовляв, всім народам на світі було добре, – лиш їм ні, такі ідеалісти! І ювілеї гвавт як хочуть мати! Коли вже не для себе, то бодай для своїх знакомих. І рахунок же дають до тих “ювілеїв”. Господи! А редактори 40-мільйонного народу, як барани, все друкують... Мир Тобі, Марку, Мій Евангелисте... Шкода, що плюнути не вільно. Ходім далі» [1, с. 25].

На сторінках «Венеції» автор укотре звертається до Т. Шевченка, його поезій. Зокрема, цитує чотири рядки, які осідають в мозку, – про що пише: «...мов хрущі забриніли ритмічні, як народна пісня, стрічки Тараса:

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з поля ідуть,
Співають ідучи дівчата...» [1, с. 101–102].

¹ Остання – феномен модерністської літератури, який сформувався наприкінці XIX – на початку XX сторіч у межах естетичного дискурсу західноєвропейської культури *fin de siècle* та увібрав у себе видозмінені форми романтичного ідеалізму, фаталізму та демонізму, а також різноманітні варіації індивідуалізму. Як стверджують дослідники, світоглядні й мистецькі позиції его-белетристів формувалися під впливом декадентської наднатуралістичності, естетизації Смерті та Страждання, песимізму й зневіри. На специфіку его-белетристичного дискурсу вплинули ідеї детермінізму й позитивізму як елементи наукового пізнання реальної дійсності, прискіпливе анатомування та висвітлення природи людської душі, традиції «реалістичного психологізму», що в інтровертивній літературі перетворюється на самоаналіз, визначає центральний об'єкт зображення – внутрішній світ автора та його життєвий досвід.

Цитоване викликає й зворотні асоціації – перед очима з'являється Азазель, страшний демон руїни. Монолог цього уявного героя сюжетно зумовлений і стосується роздумів автора мемуарів про народну пісню, яка, на його думку, має вершинне значення. Її наводив спогадувач вище:

Ой копав я керниченьку,
Ой копав я дві:
Ой любив я дівчиноньку –
Людам, не собі!...

Роздумуючи над алегорією, закладеною в рядках цього народного шедевр, письменник порівнює його три строфи з трьома архітектурними частинами палати дожів: «...тої легкої, що надолі, і тої легшої, що в середині, й тої найтяжчої, що на самій горі, накінці...» [1, с. 90]. А також – наводить свій літературознавчий аналіз народної перлини, доводячи її вершинність. Тому контрастна відповідь-монолог демона руїни спрацьовує на художньому рівні, підсилюючи історичні події, які пізніше тривалий час замовчувалися.

Отож, Азазель, які обіззався до мемуариста, не погодився з його роздумами й заявив (розділ «Саля колегії – тронова саля дожів»): «Нема вже там над Дніпром садків вишневих коло хат, бо вирубали їх разом із корінням, і хрущі вже над вишнями не гудуть, бо навіть хрущів з голоду поїли, га-га-га! – і ніякі плугатарі з поля вже там не йдуть, бо й плугів нема й поля бур'янами покриті та й на чорта ті поля орати, коли все до чиста видруть-заберуть і ще смертю за укриття зерна покарають, – га-га-га! – І не співають ідучи дівчата, бо се вже не дівчата, а напівлюдські ества, висохлі або напухлі від голоду, котрі виють і скавулять, хліба благаючи, – а хліба довкруги вже ніхто не бачить, га-га-га! А що, дав я вам школу? І до того вашими власними руками! Ти думав, що належиш до здібного й розумного племені, правда? Тим часом твоє плем'я в дійсності таке умово слабе, що подібного нема на цілій кулі земній. А докази маєш там, у садках вишневих, коло хати... А здібне воно дуже: ніхто так, як воно, не вміє майстерно і міцно сплітати мотузів на власну шию. Га-га-га!» [1, с. 102–103]. Ідеться про голод 1933-го, про який багато писала галицька преса...

Показавши тогочася України, Азазель пропонує свою правду: «...Та чому не вияснюєш тої алегорії до кінця? Га? Я тобі поможу. Слова “Ой копав я керниченьку, ой копав я дві” відносяться до твого народу, котрий нараз пробував будувати дві держави. Дівчинонька – се Україна, котру він, очевидно, любив і любить. І міг її навіть взяти, але не взяв. А тепер нехай собі заспіває:

Москаль веде за рученьку,
Поляк за рукав, –
Мені ся серце крає,
Що любив, не взяв...

І то знаєш, москаль так її веде за рученьку, що як іще трохи так поведе, то, напевно, кости їй поломить у тій рученьці, ну й вона калікою остане. Вони вже раз так вели її, в 1667 р[оці]. А потому чудові річі діялися. На тім місци, де колись був край медом і молоком пливучий, з'явилася пустиня. Ну а потому москаль так само повів за рученьку Польщу, а ще потому міжнародні волоцюги і бандити так само повели за рученьку його потомків. Тепер все те повториться, тільки ще страшніше і на ще більшу міру, повториться головно через глупоту провідної верстви твого племені» [1, с. 103–104]. Азазель, який називає себе женихом України, відверто зазначає: «Та прийде час, коли я стану женихом також тих, що не сподіваються того» [1, с. 104].

Автор, на спонукання темного демона руїни, побачив «у тронівій салі дожів жахливі сцени нових тортур природної союзниці України [1, с.]. І сміявся Азазель, нагадуючи минуле Росії: «Я вже раз танцював [в]здвж великого сибірського шляху, коли білі Рикови втікали перед червоними...» [1, с. 105]. І як застереження – погрози про майбутнє: «Капітан Риков таки прийде, але такий, що тамтой, котрий вже раз приходив, то був ангел в порівнянні з тим, що прийде...» [1, с. 105]. Чи не передбачення це подій, які нині маємо на Україні?

Дигресії, які виникають в автора, – це особливий спосіб мислення. Назвемо його асоціативно-національним. Саме воно спонукає політика до вивершення такої алегоричної картини української історії, яка вбачається авторові споминів на прикладі картинки з обдуреним ведмедем: його заманюють у його ж леговище за допомогою намоченого в горілці та помашеного медом буханця, пізніше він прокидається прикутим до ланцюга, циган робить із ним усе, що захоче, аж поки не

стягне з нього шкіри та продасть її... Саме “народна діалектика” московських большевиків бачиться Назаруку як «ідіотична сивуха». Не залишилися поза увагою мемуариста й галицькі інтелігенти, деякі тумани, які далися задуритися соціалістичною ідеєю та задля характеристики яких він теж подав алегоричну картину: «Може найлучше було б малювати коло них маківки і давати їм на образах голови з маківок з надписом: “Національна інституція українців“ [1, с. 123–124]. Місцями така характеристика переходить у сатиру, як-от: «Таке жалке ество як український інтелігент, ставши безвірком на підставі кількох брошур, вірить у ті брошури до смерти, хоч їх автори або анонімні труси або інша мізерота, котрої імені по смерті одного покоління вже ніхто не пам’ятає, бо нема що пам’ятати...» [1, с. 112].

Як бачимо, автора цікавило все: психіка венеціан, тодішнього державного мужа й теперішнього, особливо ж психічне нутро сучасних йому державних мужів та інших. Через власне ество, політика й державника, мемуарист простежує названі проблеми. Через такий собі мікс его-белетристики, де є дигресії, присвячені таланту (іскрі Божій), політичним діячам і їхнім учинкам тощо, вимальовується непересічний українець-політик, його психологія.

Отже, подорожня «Венеція» Осипа Назарука – оригінальний твір, збагачений белетристичним компонентом, елементами его-белетристики. Через художній путівник, присвячений місту на воді, галицький письменник, використовуючи серед інших мистецьких засобів алюзію (стилістичну фігуру, що містить аналогію), дигресію (відступ, відхилення), передає читачам свою державницьку позицію, власне сприйняття шедеврів світового малярства й архітектури, розуміння людської психології тощо, – розкриває стан своєї душі. Уважаємо, що аналізований твір – один із кращих у вітчизняній мемуаристиці – це мистецький шедевр, який не поступається за оригінальністю свого викладу світовому подорожньому письменству. Ця перлина української мемуаристики, серед інших творів про Італію (М. Грушевського, М. Островерхи та ін.), потребує подальшого аналізу, популяризації та якнайскоршого видання.

Джерела та література

1. Назарук О. Венеція. Катедра Св. Марка. Палата дожив / О. Назарук. – Львів : Б-ка УНО, 1934. – 297 с.
2. Назарук О. Мемуари / Осип Назарук ; [упоряд., автор передм. і післясл. М. Федунь]. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаніка, 2010. – 168 с. : ілюстр., портр.
3. Словник української мови : в 11 т. – Т. 1 / АН УРСР. Ін-т мовознав ; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980. – С. 155.
4. Федунь М. Р. Вітчизняна мемуаристика в Західній Україні першої половини ХХ століття: історичні тенденції, жанрова специфіка, поетика : монографія / М. Р. Федунь. – Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаніка, 2010. – 452 с.
5. Федунь М. Подорожня література в західноукраїнській мемуаристиці: світоглядні та естетичні рецепції Осипа Назарука / Марія Федунь // Мова і культура. – К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 12. – Т. VI (131). – С. 197–203.
6. Філоненко С. О. «Література № 2»: місце популярної белетристики в літературній ієрархії / С. О. Філоненко // Актуальні проблеми слов’янської філології : Міжвуз. зб. наук. ст. / відп. ред. В. А. Зарва. – Бердянськ : БДПУ, 2010. – Вип. XIII : Літературознавство. – Ч. 1. – С. 381 – 388.
7. Белетристика [Електронний режим]. – Режим доступу : <https://ukr.wikipedia.org/wiki/>

Федунь Марія. Беллетристичний компонент в западноукраїнській мемуаристическій першій половині ХХ века. У статті аналізуються воспоминання Западної України перших десятилетій ХХ века. В частности, автор в деталях останавливается на книге путешествий Осыпа Назарука «Венеция». Обогащенное беллетристичным компонентом, елементами его-беллетристики, это произведение галичского писателя стало одним из лучших в отечественной мемуаристическій.

Ключевые слова: мемуари, мемуаристика, воспоминания, беллетристика, его-беллетристика, дигрессия.

Maria Fedun. Fiction component in the Western Ukraine Memoir Works of the First Half of the XX th Century. The article analyses the memoirs array of the Western Ukraine of first decades of the XX th century. In particular, the author elaborates on the traveling «Venice» by Osyip Nazaruk. Enriched by the fictional component, elements of ego-fiction the work of Galician writer has become the ornament of domestic memoirs.

Key words: memoirs, memoir works, reminiscences, fiction, ego-fiction, digression.

Стаття надійшла до редколегії
10.06.2015 р.